UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Antonini Liberalis Transformationum congeries

Antoninus <Liberalis>

Basileae, 1568

VD16 A 2960

Μάρκου Ἀντωνίνου αὐτοράτορ[ος], των ἐίς ἑαυτόν Βίβλίον δ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-70288

Visual Library

ἄνθρωποι, ὅτι ἁπλῶς καὶ αἰδημόνως καὶ εὐθύμως βιοῖ, οὔτε χαλεπαίνει τινὶ τούτων, οὔτε παρατρέπεται τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἐπὶ τὸ τέλος τοῦ βίου, ἐφ' ὃ δεῖ ἐλθεῖν καθαρόν, ἡσύχιον, εὔλυτον, ἀβιάστως τῇ ἑαυτοῦ μοίρᾳ συνηρμοσμένον.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ αὐτοκράτορος, τῶν εἰς ἑαυτὸν βιβλίον δ'.

Τὸ ἔνδον κυριεῦον, ὅταν κατὰ φύσιν ἔχῃ, οὕτως ἕστηκε πρὸς τὰ συμβαίνοντα, ὥστε ἀεὶ πρὸς τὸ δυνατὸν καὶ διδόμενον μετατίθεσθαι ῥᾳδίως. ὕλην γὰρ ἀποτεταγμένην οὐδεμίαν φιλεῖ· ἀλλὰ ὁρμᾷ μὲν πρὸς τὰ ἡγούμενα μεθ' ὑπεξαιρέσεως, τὸ δὲ ἀντεισαγόμενον ὕλην ἑαυτῷ ποιεῖ. ὥσπερ τὸ πῦρ, ὅταν ἐπικρατῇ τῶν ἐπεμπιπτόντων, ὑφ' ὧν ἂν μικρός τις λύχνος ἐσβέσθη. τὸ δὲ λαμπρὸν πῦρ, τάχιστα ἐξῳκείωσεν ἑαυτῷ τὰ ἐπιφερόμενα, καὶ κατηνάλωσε, καὶ ἐξ αὐτῶν ἐκείνων ἐπὶ μεῖζον ἤρθη. Μηδὲν ἐνέργημα εἰκῇ, μηδὲ ἄλλως ἢ κατὰ θεώρημα συμπληρωτικὸν τῆς τέχνης ἐνεργείσθω. Ἀναχωρήσεις αὐτοῖς ζητοῦσιν ἀγροικίας,

εὶ αἰγιαλοὺς, καὶ ὄρη· εἴωθας δὲ καὶ σὺ τὰ τοιαῦτα μάλιστα ποθεῖν. ὅλον δὲ τοῦτο ἰδιωτικώτατόν ἐστιν, ἐξὸν ἧς ἂν ὥρας ἐθελήσῃς εἰς ἑαυτὸν ἀναχωρεῖν. οὐδαμοῦ γὰρ οὔτε ἡσυχιώτερον, οὔτε ἀπραγμονέστερον ἄνθρωπος ἀναχωρεῖ, ἢ εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν· μάλισθ' ὅστις ἔχει ἔνδον τοιαῦτα, εἰς ἃ ἐγκύψας, ἐν πάσῃ εὐμαρείᾳ εὐθὺς γίνεται· τὴν δὲ εὐμάρειαν οὐδὲν ἄλλο λέγω, ἢ εὐκοσμίαν. Συνεχῶς οὖν δίδου σεαυτῷ ταύτην τὴν ἀναχώρησιν, καὶ ἀνανέου σεαυτόν. Βραχέα δὲ ἔστω καὶ στοιχειώδη, ἃ εὐθὺς ἀπαντήσαντα, ἀρκέσει εἰς τὸ πᾶσαν αὐτὴν ἀποκλύσαι, καὶ ἀποπέμψαι σε, μὴ δυσχεραίνοντα ἐκείνοις ἐφ' ἃ ἐπανέρχῃ. Τίνι γὰρ δυσχεραίνεις; τῇ τῶν ἀνθρώπων κακίᾳ; ἀναλογισάμενος τὸ κρίμα, ὅτι τὰ λογικὰ ζῶα ἀλλήλων ἕνεκεν γέγονεν· καὶ ὅτι τὸ ἀνέχεσθαι μέρος τῆς δικαιοσύνης· καὶ ὅτι ἄκοντες ἁμαρτάνουσι, καὶ πόσοι ἤδη διεχθρεύσαντες, ὑποπτεύσαντες, μισήσαντες, διαδορατισθέντες ἐκτέτανται, τετέφρωνται, παύου ποτέ. ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐκ τῶν ὅλων ἀπονεμομένοις δυσχεραίνεις, ἀνανεωσάμενος τὸ διεζευγμένον, ἤτοι πρόνοια, ἢ ἄτομοι, ἢ ἐξ ὅσων ἀπεδείχθη, ὅτι ὁ κόσμος ὡσανεὶ πόλις. ἀλλὰ τὰ σωματικά σου ἅψεται; ἐπινοήσας ὅτι οὐκ ἐπιμίγνυται λέως ἢ τραχέως κινουμένῳ πνεύματι ἡ διάνοια,

ἐπει

ἐπειδὰν ἅπαξ ἑαυτὴν ἀπολάβῃ, καὶ γνωρίσῃ τὴν ἰδίαν ἐξουσίαν. καὶ λοιπὸν ὅσα περὶ πόνου καὶ ἡδονῆς ἀκήκοας, ᾧ συγκατέθου. Ἀλλὰ τὸ δοξάριόν σε περισπάσει. ἀπιδὼν εἰς τὸ τάχος τῆς πάντων λήθης, καὶ τὸ χάος τοῦ ἐφ᾽ ἑκάτερα ἀπείρου αἰῶνος, καὶ τὸ κενὸν τῆς ἀπηχήσεως, καὶ τὸ εὐματάβολον καὶ ἀκριβὲς τῶν ἐφ᾽ ἡμῖν δοκούντων, καὶ τὸ στενὸν τοῦ τόπου ἐν ᾧ περιγράφεται. ὅλη τε γὰρ ἡ γῆ στιγμὴ, καὶ ταύτης πόστον γωνίδιον ἡ κατοίκησις αὕτη; καὶ ἐνταῦθα πόσοι, καὶ οἷοί τινες οἱ ἐπαινεσόμενοι; Λοιπὸν οὖν μέμνησο τῆς ὑποχωρήσεως τῆς εἰς τοῦτο τὸ ἀγρίδιον ἑαυτοῦ, καὶ πρὸ παντὸς μὴ σπῶ, μηδὲ κατεντείνου, ἀλλὰ ἐλεύθερος ἔσο, καὶ ὅρα τὰ πράγματα ὡς ἀνὴρ, ὡς ἄνθρωπος, ὡς πολίτης, ὡς θνητὸν ζῶον. Ἐν δὲ τοῖς προχειροτάτοις εἰς ἃ ἐγκύψεις, ταῦτα ἔσω τὰ δύο. ἓν μὲν, ὅτι τὰ πράγματα οὐχ ἅπτεται τῆς ψυχῆς, ἀλλ᾽ ἔξω ἕστηκεν ἀτρεμοῦντα· αἱ δὲ ὀχλήσεις, ἐκ μόνης τῆς ἔνδον ὑπολήψεως. ἕτερον, δὲ ὅτι πάντα ταῦτα ὅσα ὁρᾷς, ὅσον οὐδέπω μεταβαλεῖ, καὶ *statim* οὐκέτι ἔσται· καὶ ὅσων ἤδη μεταβολαῖς αὐτὸς παρατετύχηκας, συνεχῶς διανοοῦ. ὁ κόσμος, ἀλλοίωσις· ὁ βίος, ὑπόληψις. Εἰ *νοερὸν* τὸ νεορὸν ἡμῖν κοινὸν, καὶ ὁ λόγος καθ᾽ ὃν λογικοί ἐσμεν κοινός· εἰ τοῦτο, καὶ ὁ προστακτι-

κὸς

κὸς τῶν ποιητέων, ἢ μή, λόγος κοινός· εἰ τοῦτο,
καὶ ὁ νόμος κοινός. εἰ τοῦτο, πολῖταί ἐσμεν· εἰ
τοῦτο, πολιτεύματός τινος μετέχομεν· εἰ τοῦτο,
ὁ κόσμος ὡσανεὶ πόλις ἐστί. τίνος γὰρ ἄλλου
φήσει τις, τὸ τῶν ἀνθρώπων πᾶν γένος κοι-
νοῦ πολιτεύματος μετέχειν; ἐκεῖθεν δὲ ἐκ τῆς
κοινῆς ταύτης πόλεως, καὶ αὐτὸ τὸ νοερὸν καὶ
λογικὸν καὶ νομικὸν ἡμῖν, ἢ πόθεν; ὥσπερ γὰρ
τὸ γεῶδές μοι ἀπό τινος γῆς ἀπομεμέρισται, καὶ
τὸ ὑγρὸν ἀφ' ἑτέρου στοιχείου, καὶ τὸ πνευματι-
κὸν ἀπὸ πηγῆς τινος, καὶ τὸ θερμὸν καὶ πυρώ-
δες ἔκ τινος ἰδίας πηγῆς (οὐδὲν γὰρ ἐκ τοῦ μη-
δενὸς ἔρχεται, ὥσπερ μηδ' εἰς τὸ οὐκ ὂν ἀπέρ-
χεται) οὕτω δὴ καὶ τὸ νοερὸν ἥκει ποθέν. ὁ θά-
νατος τοιοῦτος, οἷον γένεσις, φύσεως μυστήριον,
σύγκρισις ἐκ τῶν αὐτῶν στοιχείων εἰς ταῦτα, ὅ-
λως δ' οὐκ ἐφ' ᾧ ἄν τις αἰσχυνθείη. οὐ γὰρ παρὰ τὸ
ἑξῆς τῷ νοερῷ ζώῳ, οὐδὲ παρὰ τὸν λόγον τῆς παρα-
σκευῆς. ταῦτα οὕτως ὑπὸ τῶν τοιούτων πέφυκε
γίνεσθαι ἐξ ἀνάγκης. ὁ δὲ τοῦτο μὴ θέλων, θέλει
τὴν συκῆν ὀπὸν μὴ ἔχειν. ὅλως δ' ἐκεῖνο μέμνη-
σο, ὅτι ἐντὸς ὀλιγίστου χρόνου καὶ σὺ καὶ οὗτος τεθνή-
ξεσθε· μετὰ βραχὺ δέ, οὐδὲ ὄνομα ὑμῶν ὑπολει-
φθήσεται. ἆρον τὴν ὑπόληψιν, ἦρται τὸ βέβλαμ-
μαι. ἆρον τὸ βέβλαμμαι, ἦρται ἡ βλάβη. ὃ χείρω
αὐτὸν ἑαυτοῦ ἄνθρωπον οὐ ποιεῖ, τοῦτο οὐδὲ τὸν βίον
αὐτοῦ

αὐτοῦ χείρω ποιεῖ, οὐδὲ βλάπτει, οὔτε ἔξωθεν, οὔτε ἔνδοθεν. ἠνάγκασται ἡ τοῦ συμφέροντος φύσις τοῦτο ποιεῖν· ὅτι πᾶν τὸ συμβαῖνον, δικαίως συμβαίνει. ὃ ἐὰν ἀκριβῶν παραφυλάσσῃς, εὑρήσεις, οὐ λέγω μόνον κατὰ τὸ ἑξῆς, ἀλλ᾽ ὅτι κατὰ τὸ δίκαιον, καὶ ὡς ἂν ὑπό τινος ἀπονέμοντος τὸ κατ᾽ ἀξίαν. παραφύλαττε οὖν ὡς ἤρξω· καὶ ὅ, τι ἂν ποιῇς, σὺν τούτῳ ποίει, σὺν τῷ ἀγαθὸς εἶναι· καθ᾽ ὃ νενόηται ἰδίως ὁ ἀγαθὸς, τοῦτο ἐπὶ πάσης ἐνεργείας σῷζε. Μὴ τοιαῦτα ὑπολάμβανε, οἷα ὁ ὑβρίζων κρίνει ἢ οἷα σε κρίνειν βούλεται. ἀλλὰ ἴδε αὐτὰ, ὁποῖα κατ᾽ ἀλήθειάν ἐστι. δύο ταύτας ἑτοιμότητας ἔχειν ἀεὶ δεῖ, τὴν μὲν, πρὸς τὸ πρᾶξαι μόνον, ὅπερ ἂν ὁ τῆς βασιλικῆς καὶ νομοθετικῆς λόγος ὑποβάλλῃ, ἐπ᾽ ὠφελείᾳ ἀνθρώπων. τὴν δὲ, πρὸς τὸ μεταθέσθαι, ἐὰν ἄρα τις παρῇ διορθῶν καὶ μετάγων ἀπό τινος οἰήσεως. τὴν μέντοι μεταγωγὴν, ἀεὶ ἀπό τινος πιθανότητος ὡς δικαίου, ἢ κοινωφελοῦς γίνεσθαι, καὶ τὰ παραπλήσια τοιαῦτα μόνον εἶναι δεῖ, οὐχ ὅτι ἡδὺ ἢ ἔνδοξον ἐφάνη. Λόγον ἔχεις; ἔχω. τί οὖν οὐ χρᾷ; τούτου γὰρ τὸ ἑαυτοῦ ποιοῦντος, τί ἄλλο θέλεις; Ἐνυπέστης ὡς μέρος ἐναφανισθήσῃ τῷ γεννήσαντι· μᾶλλον δὲ ἀναληφθήσῃ εἰς τὸν λόγον αὐτοῦ τὸν σπερματικὸν κατὰ μεταβολήν. Πολλὰ λιβανωτοῦ βωλάρια ἐπὶ τοῦ p. 190.

αὐτοῦ

αὐτοῦ βωμοῦ, τὸ μὲν προκατέπεσε, τὸ δ' ὕστερον. διαφέρει δ' οὐδέν. Ἐντὸς δέκα ἡμερῶν θεὸς αὐτοῖς δόξεις, οἷς νῦν θηρίον καὶ πίθηκος, ἐὰν ἀνακάμψῃς ἐπὶ τὰ δόγματα, καὶ τὸν σεβασμὸν τοῦ λόγου, μὴ ὡς μύρια μέλλων ἔτη ζῆν. τὸ χρεὼν ἐπήρτηται, ἕως ζῇς, ἕως ἔξεστιν, ἀγαθὸς γενοῦ. Ὅσην ἀσχολίαν κερδαίνει ὁ μὴ βλέπων, τί ὁ πλησίον εἶπεν, ἢ ἔπραξεν, ἢ διενοήθη· ἀλλὰ μόνον τί αὐτὸς ποιεῖ, ἵνα αὐτὸ τοῦτο δίκαιον ᾖ, καὶ ὅσιον, ἢ κατὰ τὸν ἀγαθὸν μὴ μέλαν ἦθος περιβλέπεσθαι, ἀλλ' ἐπὶ τῆς γραμμῆς τρέχειν ὀρθὸν, μὴ διερριμμένον. Ὁ περὶ τὴν ὑστεροφημίαν ἐπτοημένος οὐ φαντάζεται, ὅτι ἕκαστος τῶν μεμνημένων αὐτοῦ τάχιστα καὶ αὐτὸς ἀποθανεῖται. εἶτα πάλιν καὶ αὐτὸς ἐκεῖνον διαδεξάμενος, μέχρι καὶ πᾶσα ἡ μνήμη ἀποσβῇ διὰ ἐπτοημένων καὶ σβεννυμένων προϊοῦσα. ὑπόθου δ' ὅτι καὶ ἀθάνατοι μὲν οἱ μεμνησόμενοι, ἀθάνατος δ' ἡ μνήμη, τί οὖν τοῦτο πρὸς σέ; καὶ οὐδὲν λέγω ὅτι πρὸς τὸν τεθνηκότα, ἀλλὰ πρὸς τὸν ζῶντα; τί ὁ ἔπαινος; πλὴν ἄρα δι' οἰκονομίαν τινά. παρίης γὰρ νῦν ἀκαίρως τὴν φυσικὴν δόσιν, ἄλλου τινὸς ἐχόμενον λόγου λοιπόν. Πᾶν τὸ καὶ ὁπωσοῦν καλὸν, ἐξ ἑαυτοῦ καλόν ἐστι, καὶ ἐφ' ἑαυτῷ καταλήγει, οὐκ ἔχον μέρος ἑαυτοῦ τὸν ἔπαινον· οὔτε γοῦν χεῖρον ἢ κρεῖττον γίνεται.

vid. Ann. a Hoffm. //

τοῦ δ' ἐπαινουμένου. τοῦτό φημι καὶ ἐπὶ τῶν κοινότερον καλῶν λεγομένων· οἷον ἐπὶ τῶν ὑλικῶν, καὶ ἐπὶ τῶν τεχνικῶν κατασκευασμάτων. τὸ δὲ δὴ ὄντως καλὸν τινὸς χρείαν ἔχει, οὐ μᾶλλον ἢ νόμος, οὐ μᾶλλον ἢ ἀλήθεια· οὐ μᾶλλον ἢ εὔνοια, ἢ αἰδώς, τί τούτων διὰ τὸ ἐπαινεῖσθαι καλόν ἐστιν, ἢ ψεγόμενον φθείρεται; σμαράγδιον γὰρ ἑαυτοῦ χεῖρον γίνεται, ἐὰν μὴ ἐπαινῆται; τί δὲ χρυσός, ἐλέφας, πορφύρα, μαχαίριον, ἀνθύλλιον, δενδρύφιον; Εἰ διαμένουσιν αἱ ψυχαί, πῶς αὐτὰς ἐξ ἀϊδίου χωρεῖ ὁ ἀήρ· πῶς δ' ἡ γῆ χωρεῖ τὰ τῶν ἐκ τοσούτου αἰῶνος θαπτομένων σώματα· ὥσπερ γὰρ ἐνθάδε, ἡ τούτων πρὸς ἥν τινα ἐπιδιαμονὴν μεταβολὴ καὶ διάλυσις χώραν ἄλλοις νεκροῖς ποιεῖ, οὕτως αἱ εἰς τὸν ἀέρα μεθιστάμεναι ψυχαί, ἐπὶ πόσον συμμείνασαι μεταβάλλουσι, καὶ χέονται, καὶ ἐξάπτονται, εἰς τὸν τῶν ὅλων σπερματικὸν λόγον ἀναλαμβανόμεναι. καὶ τοῦτον τὸν τρόπον χώραν ταῖς προσσυνοικιζομέναις παρέχουσι. τοῦτο δ' ἄν τις ἀποκρίναιτο, ἐφ' ὑποθέσει τοῦ τὰς ψυχὰς διαμένειν. χρὴ δὲ μὴ μόνον ἐνθυμεῖσθαι τὸ πλῆθος τῶν θαπτομένων οὑτωσὶ σωμάτων, ἀλλὰ καὶ τὸ τῶν ἑκάστης ἡμέρας ἐσθιομένων ζῴων, ὑφ' ἡμῶν τε καὶ τῶν ἄλλων ζῴων. ὅσος γὰρ ἀριθμὸς καταναλίσκεται, καὶ οὑτωσί πως θάπτεται ἐν τοῖς τῶν

τρεφο-

τρεφομένων σώμασι, καὶ ὅμως δέχεται ἡ χώρα
αὕτη διὰ τὰς ἐξαιματώσεις, διὰ τὰς εἰς τὸ
ἀερῶδες ἢ πυρῶδες ἀλλοιώσεις. τίς ἡ ἐπὶ τού-
του ἡ ἱστορία τῆς ἀληθείας; διαίρεσις εἰς τὸ ὑλι-
κὸν, καὶ εἰς τὸ αἰτιῶδες. μὴ ἀπορρέμβεσθαι, ἀλλ'
ἐπὶ πάσης ὁρμῆς τὸ δίκαιον ἀποδιδόναι· καὶ ἐπὶ
πάσης φαντασίας σώζειν τὸ καταληπτικόν. Πᾶν
μοι συναρμόζει, ὃ σοὶ εὐάρμοστόν ἐστι, ὦ κόσμε. οὐ-
δέν μοι πρόωρον, οὐδὲ ὄψιμον, τὸ σοὶ εὔκαιρον.
πᾶν μοι καρπὸς, ὃ φέρουσιν αἱ σαὶ ὧραι. ὦ φύ-
σις, ἐκ σοῦ πάντα, ἐν σοὶ πάντα, εἰς σὲ πάν-
τα. ἐκεῖνος μέν φησι, πόλι φίλη Κέκροπος.
σὺ δὲ οὐκ ἐρεῖς, ὦ πόλι φίλη Διός; Ὀλίγα πρῆσσε
φησιν, εἰ μέλλεις εὐθυμήσειν· μήποτε ἄμεινον τὰ
ἀναγκαῖα πράσσειν, καὶ ὅσα ὁ τοῦ φύσει πολι-
τικοῦ ζώου λόγος αἱρεῖ, καὶ ὡς αἱρεῖ. τοῦτο γὰρ οὐ
μόνον τὴν ἀπὸ τοῦ καλῶς πράσσειν εὐθυμίαν
φέρει, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ ὀλίγα πράσσειν. τὰ
πλεῖστα γὰρ ὧν λέγομεν καὶ πράσσομεν, οὐκ ἀναγ-
καῖα ὄντα, ἐάν τις περιέλῃ, εὐσχολώτερος καὶ
ἀταρακτότερος ἔσται. ὅθεν δεῖ καὶ παρ' ἕκαστον ἑ-
αυτὸν ὑπομιμνήσκειν, μή τι τοῦτο οὐ τῶν ἀναγκαίων.
Δεῖ δὲ μὴ μόνον πράξεις τὰς μὴ ἀναγκαίας περι-
αιρεῖν, ἀλλὰ καὶ φαντασίας· οὕτως γὰρ οὐδὲ πρά-
ξεις παρέλκουσαι ἐπακολουθήσουσι. Πείρασον πῶς
σοι χωρεῖ καὶ ὁ τοῦ ἀγαθοῦ ἀνθρώπου βίος,

τοῦ

τοῦ ἀρεσκομένου μὲν τοῖς ἐκ τῶν ὅλων ἀπονεμο-μένοις, ἀρκουμένου δὲ τῇ ἰδίᾳ πράξει δικαίᾳ καὶ διαθέσει εὐμενεῖ. Ἑώρακας ἐκεῖνα· ἴδε καὶ ταῦτα. Σεαυτὸν μὴ τάρασσε. ἅπλωσον σεαυτόν. ἁμαρτάνει τις; ἑαυτῷ ἁμαρτάνει. Συμβέβηκέ σοί τι; καλῶς, ἐκ τῶν ὅλων ἀπ' ἀρχῆς σοι συγκαθείμαρτο, καὶ συνεκλώθετο πᾶν τὸ συμβαῖνον. τὸ δ' ὅλον βραχὺς ὁ βίος· κερδαντέον τὸ παρὸν σὺν εὐλογιστίᾳ καὶ δίκῃ. νῆφε ἀνειμένος.

Ἤτοι κόσμος διατεταγμένος, ἢ κυκεὼν, συμπεφορημένος μὲν, ἀλλὰ κόσμος. ἢ ἐν σοὶ μέν τις κόσμος ὑφίστασθαι δύναται, ἐν δὲ τῷ παντὶ ἀκοσμία; καὶ ταῦτα, οὕτως πάντων διακεκειμένων καὶ διακεχυμένων καὶ συμπαθῶν. Μέλαν ἦθος, θῆλυ ἦθος, πολυσκελὲς ἦθος, θηριῶδες, βοσκηματῶδες, παιδαριῶδες, βλακικὸν, κίβδηλον, βωμολόχον, καπηλικὸν, τυραννικόν. Εἰ ξένος κόσμου ὁ μὴ γνωρίζων τὰ ἐν αὐτῷ ὄντα, οὐχ ἧττον ξένος, καὶ ὁ μὴ γνωρίζων τὰ γινόμενα, φυγὰς ὁ φεύγων τὸν πολιτικὸν λόγον. τυφλὸς ὁ καταμύων τῷ νοερῷ ὄμματι. πτωχὸς ὁ ἐνδεὴς ἑτέρου, καὶ μὴ πάντα ἔχων παρ' ἑαυτοῦ τὰ εἰς τὸν βίον χρήσιμα. ἀπόστημα κόσμου ὁ ἀφιστάμενος, καὶ χωρίζων ἑαυτὸν τοῦ τῆς κοινῆς φύσεως λόγου, διὰ τοῦ δυσαρεστεῖν τοῖς συμβαίνουσιν. ἐκείνη γὰρ φέρει τοῦτο, ἣ καὶ σὲ ἤνεγκεν. ἀπόσχισμα πόλεως ὁ τὴν ἰδίαν

ψυχὴν τῆς τῶν λογικῶν ἀποσχίζων, μιᾶς οὔσης. ὁ μὲν χωρὶς χιτῶνος φιλοσοφεῖ, ὁ δὲ χωρὶς βιβλίου, ἄλλος οὗτος ἡμίγυμνος. ἄρτους οὐκ ἔχω φησὶ, καὶ ἐμμένω τῷ λόγῳ. ἐγὼ δὲ τροφὰς τὰς ἐκ μαθημάτων οὐκ ἔχω, καὶ ἐμμένω. Τὸ τεχνίον ὃ ἔμαθες φίλει, τούτῳ προσαναπαύου, τὸ δὲ ὑπόλοιπον τοῦ βίου διέξελθε, ὡς θεοῖς μὲν ἐπιτετροφὼς τὰ σεαυτοῦ πάντα ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς, ἀνθρώπων δὲ μηδενὸς μήτε τύραννον, μήτε δοῦλον ἑαυτὸν καθιστάς. Ἐπινόησον λόγου χάριν τοὺς ἐπὶ Οὐεσπασιανοῦ καιροὺς, ὄψει ταῦτα πάντα· γαμοῦντας, παιδοτροφοῦντας, νοσοῦντας, ἀποθνήσκοντας, πολεμοῦντας, ἑορτάζοντας, ἐμπορευομένους, γεωργοῦντας, κολακεύοντας, αὐθαδιζομένους, ὑποπτεύοντας, ἐπιβουλεύοντας, ἀποθανεῖν τινὰς εὐχομένους, γογγύζοντας ἐπὶ τοῖς παροῦσιν, ἐρῶντας, θησαυρίζοντας, ὑπατείας, βασιλείας ἐπιθυμοῦντας. οὐκοῦν ἐκεῖνος μὲν ὁ τούτων βίος, οὐκέτι οὐδαμοῦ. πάλιν ἐπὶ τοὺς καιροὺς τοὺς Τραϊανοῦ μετάβηθι· πάλιν τὰ αὐτὰ πάντα. τέθνηκε κἀκεῖνος ὁ βίος. ὁμοίως καὶ τὰς ἄλλας ἐπιγραφὰς χρόνων καὶ ὅλων ἐθνῶν ἐπιθεώρει καὶ βλέπε πόσοι κατενταθέντες, μετὰ μικρὸν ἔπεσον, καὶ ἀνελύθησαν εἰς τὰ στοιχεῖα. Μάλιστα δὲ ἀνακυκλητέον ἐκείνους οὓς αὐτὸς ἔγνως κενὰ σπωμένους, ἀφέντας ποιεῖν τὸ κατὰ τὴν ἰδίαν κατασκευὴν

τούτου ἀπερίξ ἔχεσθαι, καὶ τούτῳ ἀρκεῖσθαι. Ἀναγκαῖον δὲ ὧδε τὸ μεμνῆσθαι, ὅτι καὶ ἡ ἐπιστροφὴ καθ' ἑκάστην πρᾶξιν, ἰδίαν ἀξίαν ἔχει καὶ συμμετρίαν. οὕτως γὰρ οὐκ ἀποδυσπετήσεις, ἐὰν μὴ ἐπὶ πλέον ἢ προσῆκε περὶ τὰ ἐλάσσω καταγίνῃ.

Αἱ πάλαι συνήθεις λέξεις, γλωσσήματα νῦν. οὕτως οὖν καὶ τὰ ὀνόματα τῶν πάλαι πολυυμνήτων, νῦν τρόπον τινὰ γλωσσήματά ἐστιν. Κάμιλλος, Καίσων, Οὐόλεσος, Λεοννάτος. κατ' ὀλίγον δὲ καὶ Σκιπίων, καὶ Κάτων, εἶτα καὶ Αὔγουστος, εἶτα καὶ Ἀδριανὸς, καὶ Ἀντωνῖνος· ἐξίτηλα γὰρ πάντα, καὶ μυθώδη ταχὺ γίνεται. ταχὺ δὲ καὶ παντελὴς λήθη κατέχωσεν. καὶ ταῦτα λέγω ἐπὶ τῶν θαυμαστῶς πως λαμψάντων. οἱ γὰρ λοιποὶ ἅμα τῷ ἐκπνεῦσαι, ἄιστοι, ἄπυστοι. Τί δὲ καὶ ἔστιν ὅλως τὸ ἀείμνηστον; ὅλον κενόν. τί οὖν ἐστι περὶ ὃ δεῖ σπουδὴν εἰσφέρεσθαι; ἓν τοῦτο, διάνοια δικαία, καὶ πράξεις κοινωνικαὶ, καὶ λόγος οἷος μήποτε διαψεύσασθαι, καὶ διάθεσις ἀσπαζομένη πᾶν τὸ συμβαῖνον ὡς ἀναγκαῖον, ὡς γνώριμον, ὡς ἀπ' ἀρχῆς τοιαύτης καὶ πηγῆς ῥέον· ἑκὼν σεαυτὸν τῇ Κλωθοῖ συνεπιδίδου, παρέχων συνυφῆσαι, οἷς ποτε πράγμασι βούλεται· πᾶν ἐφήμερον, καὶ τὸ μνημονεῦον, καὶ τὸ μνημονευόμενον. θεώρει διηνεκῶς πάντα κατὰ μεταβολὴν γινόμενα γίνεται· καὶ ἐθίζου ἐννοεῖν,

conf. p. 196. init.

ὅτι οὐδὲν οὕτως φιλεῖ ἡ τῶν ὅλων φύσις, ὡς τὸ,
τὰ ὄντα μεταβάλλειν, καὶ ποιεῖν νέα ὅμοια.
σπέρμα γὰρ τρόπον τινὰ πᾶν τὸ ὂν τοῦ ἐξ αὐτοῦ
ἐσομένου. σὺ δὲ μόνα σπέρματα φαντάζῃ, τὰ
εἰς γῆν, ἢ μήτραν καταβαλλόμενα· τοῦτο δὲ λίαν
ἰδιωτικόν. Ἤδη τεθνήξῃ, καὶ οὔπω οὔτε ἁπλοῦς,
οὔτε ἀτάραχος, οὔτε ἀνύποπτος τοῦ βλαβῆναι
ἂν ἔξωθεν, οὔτε ἵλεως πρὸς πάντας· οὔτε τὸ φρο-
νεῖν ἐν μόνῳ τῷ δικαιοπραγεῖν τιθέμενος. Τὰ
ἡγεμονικὰ αὐτῶν διάβλεπε, καὶ τοὺς φρονί-
μους, οἷα μὲν φεύγουσιν, οἷα δὲ διώκουσιν. Ἐν ἀλ-
λοτρίῳ ἡγεμονικῷ κακὸν σὸν οὐχ ὑφίσταται, οὐδὲ
μὴν ἔν τινι τροπῇ καὶ ἑτεροιώσει τοῦ περιέχον-
τος. ποῦ οὖν; ὅπου τὸ περὶ κακῶν ὑπολαμβάνον
σοί ἐστι. τοῦτο οὖν μὴ ὑπολαμβανέτω, καὶ πάντα
εὖ ἔχει· κἂν τὸ ἐγγυτάτω αὐτοῦ τὸ σωμάτιον
τέμνηται, καίηται, διαπυΐσκηται, σήπηται, ὅμως τὸ ὑ-
πολαμβάνον περὶ τούτων μόριον, ἡσυχαζέτω,
τουτέστι κρινέτω μήτε κακόν τι εἶναι, μήτε ἀ-
γαθόν, ὃ ἐπίσης δύναται κακῷ ἀνδρὶ καὶ ἀγα-
θῷ συμβαίνειν. ὃ γὰρ καὶ τῷ κατὰ φύσιν βιοῦντι ἐπί-
σης συμβαίνει. οὔτε τοῦτο κατὰ φύσιν ἐστὶν, οὔτε παρὰ
φύσιν. Ὡς ἓν ζῷον τὸν κόσμον, μίαν οὐσίαν, καὶ ψυ-
χὴν μίαν ἐπέχον, συνεχῶς ἐπινοεῖν. καὶ πῶς
εἰς αἴσθησιν μίαν, τὴν τούτου πάντα ἀναδίδο-
ται. καὶ πῶς ὁρμῇ μιᾷ πάντα πράσσει. καὶ πῶς

πάντα

ταῦτα πάντων τῶν γινομένων συναίτια. καὶ οἵα τις ἡ σύννησις καὶ συμμήρυσις. ψυχάριον εἶ, βαστάζον νεκρόν, ὡς Ἐπίκτητος ἔλεγεν. οὐδέν ἐστι κακὸν, τοῖς ἐν μεταβολῇ γινομένοις. ὡς οὐδὲ ἀγαθὸν, ἐκ μεταβολῆς ὑφισταμένοις. ποταμός τις ἐκ τῶν γινομένων καὶ ῥεῦμα βίαιον ὁ αἰών. ἅμα τε γὰρ ὤφθη ἕκαστον καὶ παρενήνεκται, καὶ ἄλλο παραφέρεται, τὸ δὲ ἐνεχθήσεται. πᾶν τὸ συμβαῖνον οὕτως σύνηθες καὶ γνώριμον, ὡς τὸ ῥόδον ἐν τῷ ἔαρι, καὶ ὀπώρα ἐν τῷ θέρει· τοιοῦτον γοῦν καὶ νόσος, καὶ θάνατος, καὶ βλασφημία, καὶ ἐπιβουλή, καὶ ὅσα τοὺς μωροὺς εὐφραίνει ἢ λυπεῖ· τὰ ἑξῆς ἀεὶ τοῖς προηγησαμένοις οἰκείως ἐπιγίνεται. οὐ γὰρ οἷον καταρίθμησίς τις ἐστὶν ἀπηρτημένως, καὶ μόνον τὸ κατηναγκασμένον ἔχουσα. ἀλλὰ συνάφεια εὔλογος, καὶ ὥσπερ συντέτακται συνηρμοσμένως τὰ ὄντα. οὕτως τὰ γινόμενα οὐ διαδοχὴν ψιλήν, ἀλλὰ θαυμαστήν τινα οἰκειότητα ἐμφαίνει. ἀεὶ τοῦ ἡρακλειτείου μεμνῆσθαι· ὅτι γῆς θάνατος ὕδωρ γενέσθαι· καὶ ὕδατος θάνατος ἀέρα γενέσθαι· καὶ ἀέρος, πῦρ· καὶ ἔμπαλιν. μεμνῆσθαι δὲ καὶ τοῦ ἐπιλανθανομένου ᾗ ἡ ὁδὸς ἄγει. καὶ ὅτι ᾧ μάλιστα διηνεκῶς ὁμιλοῦσι λόγῳ, τῷ τὰ ὅλα διοικοῦντι, τούτῳ διαφέρονται. καὶ οἷς καθ' ἡμέραν ἐγκυροῦσι, ταῦτα αὐτοῖς ξένα φαίνεται. καὶ

ὅτι οὐ δεῖ ὥσπερ καθεύδοντας ποιεῖν καὶ λέ-
γειν. καὶ γὰρ τότε δοκοῦμεν ποιεῖν καὶ λέγ-
καὶ ὅτι οὐ δεῖ παῖδας τοκέων ὧν τοῦτ' ἔστι κα-
ψιλὸν καθότι παρειλήφαμεν. Ὥσπερ εἴ
σοι θεῶν εἶπεν, ὅτι αὔριον τεθνήξῃ, ἢ π-
τως εἰς τρίτην, οὐκ ἔτ' ἂν παρὰ μέγα ἐπ-
τὸ εἰς τρίτην μᾶλλον, ἢ αὔριον, εἴγε μὴ ἐσ-
τως ἀγεννὴς εἶ· πόσον γάρ ἐστι τὸ μεταξύ; οὕ-
καὶ τὸ εἰς πολλοστὸν ἔτος μᾶλλον, ἢ αὔριον,
δὲν μέγα εἶναι νόμιζε· Ἐννοεῖν συνεχῶς πό-
μὲν ἰατροὶ ἀποτεθνήκασι, πολλάκις τὰς ὀφ-
ὑπὲρ τῶν ἀῤῥώστων συσπάσαντες. πόσοι δὲ
θηματικοὶ, ἄλλων θανάτους ὥς τι μέγα π-
σαντες; πόσοι δὲ φιλόσοφοι περὶ θανάτου
θανασίας μυρία διατεινάμενοι; πόσοι δὲ
στεῖς πολλοὺς ἀποκτείναντες; πόσοι δὲ τύρ-
ἐξουσίᾳ ψυχῶν μετὰ δεινοῦ φρυάγματος
ἀθάνατοι κεχρημένοι; πόσαι δὲ πόλεις ὅ-
// ἵν' οὕτως εἴπω, τεθνήκασιν· Ἑλίκη, καὶ
πήϊοι, καὶ Ἡράκλειον, καὶ ἄλλαι ἀνα-
τοι. Ἔπιθι δὲ καὶ ὅσους οἶδας, ἄλλον ἐπ'
λῳ, ὁ μὲν τοῦτον κηδεύσας, εἶτα ἐξετάθη,
ἐκεῖνον. ταῦτα δὲ ἐν βραχεῖ. τὸ γὰρ ὅλον
// δεῖν ἀεὶ τὰ ἀνθρώπινα ὡς ἐφήμερα καὶ
καὶ ἐχθὲς μὲν μυξάριον. αὔριον δὲ
χος, ἢ τέφρα. τὸ ἀκαριαῖον οὖν τοῦ

χρόνου κατὰ φύσιν διελθεῖν, καὶ ἵλεων καταλῦσαι· ὡς ἂν εἰ ἐλαία πέπειρος γενομένη, ἔπιπτεν, εὐφημοῦσα τὴν ἐνεγκοῦσαν, καὶ χάριν εἰδυῖα τῷ φύσαντι δένδρῳ. Ὅμοιον εἶναι τῇ ἄκρᾳ, ᾗ διηνεκῶς τὰ κύματα προσρήσσεται. ἡ δὲ ἕστηκε καὶ περὶ αὐτὴν κοιμίζεται τὰ φλεγμήναντα τοῦ ὕδατος. Ἀτυχὴς ἐγὼ ὅτι τοῦτό μοι συνέβη. οὐμενοῦν, ἀλλ' εὐτυχὴς ἐγώ, ὅτι τούτου μοι συμβεβηκότος, ἄλυπος διατελῶ, οὔτε ὑπὸ παρόντος θραυόμενος, οὔτε ἐπιὸν φοβούμενος. συμβῆναι μὲν γὰρ τὸ τοιοῦτο παντὶ ἐδύνατο· ἄλυπος δὲ οὐ πᾶς ἐπὶ τούτῳ ἂν διετέλεσεν. διὰ τί οὖν ἐκεῖνο μᾶλλον ἀτύχημα, ἢ τοῦτο εὐτύχημα; λέγεις δὲ ὅλως ἀτύχημα ἀνθρώπου. ὃ οὐκ ἔστιν ἀπότευγμα τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου. ἀπότευγμα δὲ τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου εἶναί σοι δοκεῖ, ὃ μὴ παρὰ τὸ βούλημα τῆς φύσεως αὐτοῦ ἐστι. τί οὖν τὸ βούλημα; μεμάθηκας; μή τι οὖν τὸ συμβεβηκὸς τοῦτο κωλύσει δίκαιον εἶναι; μεγαλόψυχον; σώφρονα; ἔμφρονα; ἀπρόπτωτον; ἀδιάψευστον; αἰδήμονα; ἐλεύθερον; τ' ἄλλα ἃ συμπαρόντων ἡ φύσις ἡ τοῦ ἀνθρώπου ἀπέχει τὰ ἴδια. Μέμνησο λοιπὸν ἐπὶ παντὸς τοῦ εἰς λύπην σε προαγομένου, τούτῳ χρῆσθαι τῷ δόγματι. οὐχ ὅτι τοῦτο ἀτύχημα, ἀλλὰ τὸ φέρειν αὐτὸ γενναίως, εὐτύχημα. ἰδιωτικὸν μέν, ὅμως δὲ ἀνυτικὸν βοήθη-

μα πρὸς θανάτου καταφρόνησιν, ἡ ἀναπόλη-
σις τῶν γλίσχρως ἐνδιατριψάντων τῷ ζῆν. τί
οὖν αὐτοῖς πλέον, ἢ τοῖς ἀώροις; πάντως πού-
ποτε κεῖνται, Καδικιανός, φάβιος, Ἰουλιανός,
Λέπιδος, ἢ εἴ τις τοιοῦτος, οἳ πολλοὺς ἐξηνέγκαν,
εἶτα ἐξηνέχθησαν. ὅλον, μικρόν ἐστι τὸ διάστημα,
καὶ τοῦτο δι' ὅσων, καὶ μεθ' οἵων ἐξαντλούμενον,
καὶ ἐν οἵῳ σωματίῳ; μὴ οὖν ὡς πρᾶγμα. βλέπε
γὰρ ὀπίσω τὸ ἀχανὲς τοῦ αἰῶνος, καὶ τὸ πρό-
σω ἄλλο ἄπειρον. ἐν δὴ τούτῳ, τί διαφέρει ὁ
τριήμερος τοῦ τριγερηνίου. Ἐπὶ τὴν σύντο-
μον ἀεὶ τρέχε. σύντομος δὲ ἡ κατὰ φύσιν. ὥστε κα-
τὰ τὸ ὑγιέστατον πᾶν λέγειν καὶ πράσσειν. ἀπαλ-
λάσσει γὰρ ἡ τοιαύτη πρόθεσις, κόπων,
καὶ στρατείας, καὶ πάσης οἰκονομίας
καὶ κομψείας.